

modstand. Og straks efter Hitlers magtovertagelse og rigsdagsbranden flygter Braun til Schweiz, hvor han lever i eksil til 1955.

Den efter manges mening for passive holdning i juli 1932 og flugten i 1933 gjorde hurtigt Braun til en »glemt« mand, jvf. hans rolle i mange oversigtsværker. Det er Hagen Schulzes fortjeneste at have nyvurderet Otto Brauns betydning i Weimarrrepublikken og at have vist, at Preussen også kunne være andet end militarisme og reaktion – nemlig en demokratiets støtte.

Otto Rühl

PETER HOPP og CARSTEN MOGENSEN (red.): Ostersturm/Påskeblæsten 1933.

Quellen zur Geschichte der deutsch-dänischen Grenzregion/Kilder til den dansk-tyske grænseregions historie II. Flensborg, Institut für Regionale Forschung und Information, 1983. Forhandles i Danmark af Institut for Grænseregionsforskning, Åbenrå. 283 s. 55 kr.

I årene 1973-76 blev der på Akademie Sankelmark ved Flensborg afholdt flere såkaldte dansk-tyske skolebogs-konferencer, hvor danske og tyske historikere med særlig interesse i grænselandets historie drøftede mulighederne for og betimeligheden af at udsende fælles bøger til undervisningsbrug. Det skulle være publikationer, hvor danske og tyske synspunkter kunne præsenteres og brydes og måske derved bidrage til at etablere et mere helt billede af udviklingen i grænselandet, end de to landes historikere hver for sig ellers ville kunne præstere. Ideen var fængslende, vanskelighederne naturligvis mange.

Nu foreligger det første resultat af indsatsen, et omfattende kilde»hæfte« om den såkaldte Påskeblæst i 1933, i kølvandet på Hitlers magtovertagelse. Det er naturligt, at Påskeblæsten, som udviklede sig efter nogle grænsepolitiske udtalelser fra tysk side, blev et af de temaer, der skulle indgå i rækken af udgivelser. Og det er lige så naturligt, at Peter Hopp og Carsten Mogensen, der begge har placeret sig centralt i udforskningen af grænselandets historie i mellemløbet, kom til at stå for udgivelsen. De to udgivere har skullet foretage et udvalg i et kildemateriale, der selv for en så forholdsvis afgrænset begivenhed som denne svulmer over alle bredder. Gennemlæsningen af kildeudvalget giver det indtryk, at udgiverne ved udvælgelsen af de kilder, der skulle medtages, i lidt for høj grad har ligget under for den traditionelle opfattelse af Påskeblæsten som forårsaget af slesvig-holstenske nazistiske brushoveder, der måtte se sig tilrettevist fra Berlin, som ikke ville lade et modsætningsforhold til Danmark udvikle sig på dette tidspunkt. Den danske regerings afventende holdning bidrog også til, at en egentlig konflikt ikke fik lov at udvikle sig. Det er svært at tilbageholde den opfattelse, at således forstået var Påskeblæsten kun en forholdsvis beskeden episode, som har fået en mere central placering i udforskningen af de dansk-tyske relationer i mellemløbet, end det vist egentlig er berettiget.

Denne opfattelse synes også at skinne igennem den vel korte introduktion, hvor det således pointeres, at »grænsespørgsmålet blev det middel, som nazisterne bevidst anvendte for at samle og aktivere det tyske mindretal i Nordslesvig« (s. 25). Det er givetvis en væsentlig del af forklaringen på Påskeblæsten, og det fremgår da også mere eller mindre direkte af flere af kilderne. Men hvis det er udgiverens opfattelse, at dét var den primære hensigt fra de slesvig-holstenske

aktørers side, så burde dette aspekt have haft en mere fremtrædende placering ved udvælgelsen af kilderne, i introduktionen og i de ledsagende arbejdsoplysninger, end tilfældet er nu.

Dersom episoden først og fremmest skal forstås under denne aktiviserings- og mobiliseringssynsvinkel, bliver den efter min opfattelse af større interesse end ellers. Det spørgsmål melder sig så, om de danske reaktioner skal ses under den samme synsvinkel, altså om danske organisationer og enkeltpersoner bevidst brugte nogle i sig selv ret ligegyldige (men naturligvis potentielt truende og alvorlige) udtalelser fra slesvig-holstensk nazistisk side til at få mobiliseret og aktiviseret det nationale beredskab på dansk side – ikke nødvendigvis fordi man opfattede grænsen som reelt særlig truet, men for at få det tyske mindretal, nazificeret eller ej, inddæmnet og isoleret? Også denne synsvinkel forekommer – når det overordnede problem er forholdet mellem dansk og tysk i grænselandet – nok så interessant som for eksempel spørgsmålets behandling på regeringsniveau. Udgiverne burde også have inddraget denne problemstilling – i det mindste i introduktion og arbejdsoplysninger, hvis det er for vanskeligt at finde materiale dertil – og det så meget mere, som synspunktet ikke kan være dem ubekendt.

Alle teksterne er gengivet på originalsproget med parallelle oversættelser til det andet sprog. Det er yderst hensigtsmæssigt, men det er ikke hensigtsmæssigt, at opsætningen af tekster m.m. er foretaget således, at det er vanskeligt at orientere sig på siderne. Hertil kommer, at der i høj grad savnes en samlet oversigt over de gengivne kilder. Arbejdet med oversættelserne, korrekturlæsningen og annoteringen (herunder med realnoter) er heller ikke alle steder ført så langt, som det havde været ønskeligt – specielt, når sigtet med udgivelsen også er undervisningsformål.

Trods dette er der naturligvis ingen tvivl om, at fremtidig beskæftigelse med de dansk-tyske forhold i grænseområdet i denne periode vil kunne have god nytte af denne kildeudgave.

Jørgen Elklit

ERIK JENSEN: Mellem demokrati og fascisme. Træk af Konservativ Ungdoms organisatoriske og ideologiske nyorientering 1932-34. Odense Universitetsforlag, 1983. 154 s., ill. 90 kr.

Erik Jensen vil »analysere gennembruddet af KU's agitatoriske og ideologiske nyorientering 1932-34 og i forbindelse hermed påpege nyorienteringens forudsætninger samt klarlægge organisationens placering i forhold til moderpartiet«. Bogen er vokset ud af et speciale. Endnu en stilistisk og sproglig gennemskrivning ville være kommet den til gavn. Desuagtet skal udgivelsen hilses velkommen, ikke mindst fordi forfatteren er i stand til at forholde sig nøgternt over for et emne, hvis behandling oftest har været præget af faste formler af fordømmende karakter. KU'erne med de lange støvler og bidetængerne figurerer jo i enhver beskrivelse af 30'erne som en fast bestanddel til advarsel om, hvor galt det kunne gå.

Erik Jensen kalder KU's uniformering for »blot én begivenhed i en lang række . . ., der fik bægeret til at flyde over og uniformsforbudet til at falde«. Det er muligt. Det er også muligt, at der er tale om et tilfældigt sammenfald i tid. I de samme dage i april 1933 løb nazisterne i Slesvig-Holsten storm mod grænsen, og